

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

บทสรุป

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 21 กำหนดว่า เมื่อตัวเงินถึงกำหนด ผู้ทรงมีหน้าที่ต้องนำตัวยื่นให้ผู้จ่ายรับรอง หรือให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงินตามตัวดังกล่าว หากผู้จ่ายหรือผู้รับรองปฏิเสธการรับรองหรือการใช้เงิน ย่อมถือว่าตัวเงินฉบับนั้นขาดความเชื่อถือ ซึ่งมาตรา 960 กำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้าน ทั้งนี้เพราะในสัญญาตัวเงินมีคู่สัญญาหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง คู่กรณีที่ต้องรับผิดชอบตามตัวมีหลายคนแต่ละคนไม่อาจทราบว่าได้มีการยื่นตัวและได้มีการปฏิเสธการไม่รับรองหรือไม่ใช้เงินจริงหรือไม่ หากมีการฟ้องร้องกันเกิดขึ้น ผู้ที่ต้องรับผิดชอบอาจจะโต้แย้งว่าผู้ทรงมิได้นำตัวมายื่นตามวันเวลาที่กำหนดไว้ จึงมิได้มีการรับรองหรือใช้เงินให้ เช่นนี้ ผู้ทรงย่อมเป็นฝ่ายเสียเปรียบ กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่า ผู้ทรงได้นำตัวยื่นให้รับรองหรือให้ใช้เงินแต่ได้รับการปฏิเสธ ทำให้ผู้ทรงเกิดสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบได้

เมื่อตัวแลกเงินในประเทศหรือตัวแลกเงินที่ออกมาจากต่างประเทศ หรือตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาจากต่างประเทศ หรือเช็คที่ออกมาจากต่างประเทศขาดความเชื่อถือ ผู้ทรงต้องจัดให้มีการทำคำคัดค้านภายใน 3 วันนับจากวันที่กำหนดให้ยื่นตัวเพื่อรับรองในกรณี queผู้จ่ายไม่ยอมรับรองตัวแลกเงินหรือต้องทำคำคัดค้านภายใน 3 วันนับจากวันถึงกำหนดใช้เงินในกรณีที่ผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่ยอมมาใช้เงินตามตัวเงินฉบับนั้น โดยผู้ทรงตัวเงินฉบับดังกล่าวจะต้องไปร้องขอให้นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ หรือทนายความที่ได้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตให้ทำคำคัดค้านต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ เป็นผู้ทำคำคัดค้านไว้

นายอำเภอ หรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ หรือทนายความที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำคัดค้าน ก็จะต้องทำคำคัดค้านตามแบบระเบียบที่กำหนดไว้ในกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

ฉบับที่ 67 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2471 กล่าวคือ ในคำคัดค้านนั้นจะต้องมีข้อความระบุถึงชื่อของบุคคลผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้าน เหตุที่ต้องทำคำคัดค้านการทวงถามและคำตอบ (หากมี) สถานที่และวันที่ทำคำคัดค้าน รวมทั้งข้อความที่ระบุว่าหาตัวผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่พบ และลงลายมือชื่อและตำแหน่งของผู้ทำคำคัดค้าน

เมื่อทำคำคัดค้านตามแบบระเบียบที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้ทำคำคัดค้านก็ต้องส่งมอบคำคัดค้านให้แก่ผู้ทรงที่ร้องขอให้ทำคำคัดค้าน และผู้ทำคำคัดค้านต้องรีบส่งคำบอกกล่าวไปยังผู้ถูกคัดค้านที่บอกปิดการรับรองหรือปฏิเสธไม่ใช้เงิน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวแก้ไขข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องได้

หากพ้นกำหนดเวลาทำคำคัดค้านตามที่ได้กล่าวมาในตอนต้นแล้ว ผู้ทรงก็ยังมิได้จัดทำคำคัดค้าน มาตรา 973 บัญญัติให้เป็นโทษแก่ผู้ทรง คือ ทำให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สั่งจ่าย ผู้สลักหลัง และคู่สัญญาคนอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้รับรอง

อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้บัญญัติถึงกรณีที่ผู้ทรงไม่สามารถทำคำคัดค้านได้ภายในกำหนดเพราะมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ โดยมาตรา 974 บัญญัติให้ขยายกำหนดเวลาทำคำคัดค้านออกไปอีกได้ ทั้งนี้ ผู้ทรงจะต้องบอกกล่าวแก่ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังคนถัดตนขึ้นไปให้ทราบถึงเหตุจำเป็นที่เกิดขึ้น โดยระบุเหตุจำเป็นลงในตัวเงินหรือใบประจำต่อ พร้อมทั้งลงวันที่และลงลายมือชื่อของผู้ทรง และเมื่อเหตุจำเป็นหมดไป ผู้ทรงก็ต้องนำตัวไปให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองทำการรับรองหรือใช้เงิน หากเขาปฏิเสธ ผู้ทรงก็ต้องทำคำคัดค้าน แต่ถ้าเหตุจำเป็นนั้นเมื่ออยู่นานกว่าสามสิบวันภายหลังถึงกำหนดใช้เงิน ผู้ทรงก็สามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยได้เลยเสมือนหนึ่งว่าได้ทำคำคัดค้านแล้ว

นอกจากผู้ทรงจะมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านแล้ว มาตรา 963 ยังกำหนดให้ผู้ทรงมีหน้าที่ส่งคำบอกกล่าวการที่ผู้จ่ายไม่ยอมรับรองหรือไม่ใช้เงินให้ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังคนถัดตนขึ้นไปทราบว่าตัวเงินขาดความเชื่อถือแล้วภายใน 4 วันนับจากวันที่ทำคำคัดค้าน เพื่อที่บุคคลเหล่านั้นจะได้เตรียมเงินตามจำนวนที่ระบุในตัวเงินมาใช้ให้แก่ผู้ทรง

แม้ผู้ทรงตัวเงินจะมีหน้าที่ต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวขาดความ เชื่อถือดังที่ได้กล่าวมาแล้วก็ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 21 ก็ได้บัญญัติถึงเหตุยกเว้นต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้ทรงไม่ต้องทำคำคัดค้านแม้ตัวที่ผู้ทรงครอบครองอยู่นั้นจะขาดความ เชื่อถือดังกรณีต่อไปนี้

1. เมื่อได้ทำคำคัดค้านการไม่รับรองแล้ว ก็ไม่ต้องยื่นให้ใช้เงินและไม่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินอีก
2. ในกรณีที่ผู้ส่งจ่ายเป็นบุคคลล้มละลาย ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยได้ทันทีโดยไม่ต้องทำคำคัดค้าน เพียงแต่จะต้องนำเอาสำเนาคำพิพากษาซึ่งสั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นบุคคลล้มละลายไปแสดง ทั้งนี้จะต้องปรากฏว่าเป็นตัวแลกเงินชนิดที่ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดรับรอง เช่น ตัวชนิดจ่ายเงินเมื่อเห็น หรือตัวชนิดที่ห้ามการรับรอง แต่หากเป็นตัวที่มีผู้รับรองไว้ ผู้รับรองจะเป็นผู้รับผิดชอบใช้เงินอยู่แล้ว ดังนั้น แม้ผู้ส่งจ่ายจะล้มละลายก็ไม่กระทบถึงการจ่ายเงิน จึงยังคงต้องทำคำคัดค้านอยู่ จะใช้สำเนาคำพิพากษาออกแสดงโดยไม่ทำคำคัดค้านไม่ได้
3. ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังยอมปลดผู้ทรงให้พ้นจากหน้าที่ทำคำคัดค้านด้วยการเขียนข้อกำหนด "ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน" ลงในตัวเงิน ซึ่งหากข้อกำหนดนี้เขียนโดยผู้ส่งจ่าย ก็ย่อมเป็นผลผูกพันตลอดถึงคู่สัญญาทุกคน แต่หากข้อกำหนดนี้เขียนโดยผู้สลักหลัง ก็ผูกพันเฉพาะผู้สลักหลังคนนั้นเท่านั้น
4. ในกรณีที่ผู้จ่ายยอมบันทึกข้อความบอกปิดการรับรองหรือการใช้เงินลงในตัวแลกเงินในประเทศ ผู้ทรงก็ไม่ต้องทำคำคัดค้านอีก

จากตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การทำคำคัดค้านตามกฎหมายไทย กฎหมายต่างประเทศ และอนุสัญญาระหว่างประเทศในบทที่ 4 จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์บางประการกฎหมายไทยได้นำมาจากกฎหมายต่างประเทศหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ แต่หลักเกณฑ์บางประการก็ร่างขึ้นมาเองโดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมไทยในสมัยนั้น

ในปัจจุบัน การติดต่อธุรกิจการค้าได้ขยายตัวออกไปอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การใช้ตัวเงินเป็นสื่อกลางในการชำระหนี้ แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 21 และกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม กฎที่ 67 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับตัวเงินของไทยเป็นกฎหมายที่ใช้มานาน ไม่เคยได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน หลักเกณฑ์บางประการสมควรได้รับการแก้ไข เช่น หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการทำคำคัดค้านเมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ทรงอันเนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับประเภทของตัวเงินที่ต้องทำคำคัดค้าน

กฎหมายไทยกำหนดให้ตัวแลกเงินในประเทศและตัวแลกเงินที่ออกมาจากต่างประเทศ ตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาจากต่างประเทศ และเช็คที่ออกมาจากต่างประเทศ ต้องทำคำคัดค้านเมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเนื่องจากการทำคำคัดค้านเป็นการก่อภาระให้แก่ผู้ทรงตัว จึงควรที่จะกำหนดให้ประเภทของตัวเงินที่ต้องทำคำคัดค้านมีน้อยที่สุด

2. ปัญหาเกี่ยวกับนิยามของคำว่า "ตัวเงินในประเทศ" และ "ตัวเงินที่ออกมาจากต่างประเทศ"

เนื่องจากกฎหมายไทยแบ่งประเภทของตัวเงินที่ต้องทำคำคัดค้านโดยใช้ลักษณะของตัวเงินในประเทศ และตัวเงินที่ออกมาจากต่างประเทศ เป็นเกณฑ์ แต่กฎหมายกลับมิได้ให้นิยามของตัวทั้งสองประเภทดังกล่าวแต่ประการใด หากตราบิโดผู้ทรงยังไม่ทราบว่าตัวเงินที่ตนครอบครองอยู่นั้นเป็นตัวเงินในประเทศ หรือตัวที่ออกมาจากต่างประเทศ ผู้ทรงย่อมเกิดความสับสนว่าเมื่อตัวฉบับนั้นขาดความเชื่อถือแล้ว ตนจะต้องทำคำคัดค้านหรือไม่

3. ปัญหาเกี่ยวกับกำหนดเวลาทำคำคัดค้าน

กำหนดเวลา 3 วันนับจากวันที่กำหนดให้ยื่นตัวให้รับรอง หรือนับจากวันจะพึงใช้เงินตามตัวที่ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านนั้น ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกำหนดเวลาที่สั้นมาก เพราะกว่าผู้ทรงจะหาตัวผู้มีหน้าที่ทำคำคัดค้านได้ ก็อาจจะพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ซึ่งผลของการที่ไม่ทำคำคัดค้านภายในกำหนด ย่อมทำให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบตามตัว

4. ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ทำคำคัดค้าน

กฎหมายไทยมิได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า จะต้องทำคำคัดค้าน ณ สถานที่ใด ซึ่งก็น่าจะหมายความว่า เมื่อตัวขาดความเชื่อถือแล้ว ผู้ทรงเลือกที่จะทำคำคัดค้าน ณ สถานที่ใดก็ได้ ตามแต่ที่ผู้ทรงจะสะดวก แต่ในทางปฏิบัติแล้ว นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอในเขตท้องที่ที่ผู้ทรงยื่นคำร้องขอให้ทำคำคัดค้านนั้น มักปฏิเสธไม่รับคำร้อง โดยให้ผู้ทรงไปยื่นคำร้องต่อนายอำเภอ หรือผู้ทำการแทนนายอำเภอในเขตท้องที่ที่ตัวขาดความเชื่อถือแทน เช่นนี้ ย่อมก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ทรงว่า ควรจะไปยื่นคำร้องต่อนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอในเขตท้องที่ใดกันแน่

5. ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำคัดค้าน

กฎหมายกำหนดให้มีบุคคลเพียงสองประเภทที่สามารถทำคำคัดค้านได้ คือนายอำเภอ หรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ และนายความที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำคัดค้านได้ ในกรณีของนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ แม้จะเป็นบุคคลที่ประชาชนรู้จัก แต่เนื่องจากการกิจที่รับผิดชอบนั้นเมื่อยุ่มากร ประกอบกับเป็นผู้ที่ดูจะไม่ค่อยคุ้นเคยกับหน้าที่ทำคำคัดค้านเท่าใดนัก ก็ย่อมก่อให้เกิดปัญหาการทำงานล่าช้า เพราะความที่ไม่คุ้นเคยกับงานประเภทนี้ ซึ่งย่อมเป็นการขัดกับสภาพของตัวเงินที่ต้องการความคล่องตัวสูง ส่วนในกรณีของนายความนั้น กฎหมายกำหนดว่า จะต้องเป็นนายความที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำคัดค้านได้เท่านั้น ไม่ใช่ทนายความที่มีแต่เพียงใบอนุญาตจากสภาพนายความ ซึ่งก็คงมีจำนวนทนายความที่ขึ้นทะเบียนขอรับอนุญาตเป็นผู้ทำคำคัดค้านในจำนวนที่ไม่มากนักหากเทียบกับความแพร่หลายของสัญญาตัวเงิน ดังนั้น เมื่อมีจำนวนผู้ทำคำคัดค้านได้ไม่มากนัก ก็ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน

6. ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบทบัญญัติของกฎหมายกับข้อกำหนดในกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

ในกรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายแตกต่างกับข้อกำหนดในกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เช่น กฎหมายมิได้กำหนดให้ เป็นหน้าที่นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ หรือนายความที่ได้รับอนุญาต จะต้องยื่นตัวเงินที่ขาดความเชื่อถือให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองที่ได้ปฏิเสธการรับรองหรือใช้เงินแล้วทำการรับรองหรือใช้เงินอีกครั้งหนึ่ง แต่กฎเสนาบดีกลับกำหนดแตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย โดยกำหนดให้นายอำเภอ หรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ และนายความ

ที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำสั่งค้ำยันได้ จะต้องนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองอีกครั้งหนึ่ง เช่นนี้ จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติตามกฎเสนาบดีทั้ง ๆ ที่กฎหมายมิได้กำหนดไว้เช่นนั้น

7. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้แบบพิมพ์ตามที่กำหนดในกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม การใช้ถ้อยคำอื่น ๆ ที่ทำให้อ่านแล้วเข้าใจ แต่เป็นถ้อยคำที่ต่างไปจากแบบพิมพ์ที่กำหนดไว้ในกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมซึ่งอ่านแล้วเข้าใจยาก สามารถกระทำได้หรือไม่ หรือจำเป็นที่จะต้องใช้แบบพิมพ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ การที่ไม่ใช้แบบพิมพ์ที่กำหนดไว้จะถือว่าไม่ได้ทำคำสั่งค้ำยันให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่

ข้อเสนอแนะ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า โดยเหตุที่สัญญาตัวเงินมีคู่สัญญาหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง มิใช่มีคู่สัญญาเพียงสองฝ่ายดังเช่นสัญญาทั่ว ๆ ไป กฎหมายจึงต้องกำหนดให้ผู้ทรงต้องทำคำสั่งค้ำยันเมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่า ผู้ทรงได้นำตัวยื่นให้ผู้รับรองหรือให้ใช้เงินแล้ว แต่ได้รับการปฏิเสธ การทำคำสั่งค้ำยันจึงยังคงมีความสำคัญต่อหลักกฎหมายตัวเงิน แต่จากการที่กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำคำสั่งค้ำยัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ทรงและไม่สอดคล้องกับสภาพของตัวเงินที่ต้องการความคล่องตัว ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้สามารถใช้ตัวเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่การค้าเงินธุรกิจต่อไป โดยจะพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจุบันมีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงิน คือ Convention on International Bills of Exchange and Promissory Notes 1988 ซึ่งประเทศไทยยังมิได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาดังกล่าวแต่ประการใด ซึ่งการที่จะเข้าร่วมลงนามในอนุสัญญาหรือไม่นั้น ควรจะต้องพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียตามอนุสัญญาก่อน เช่น

- ประเภทของตัวที่ต้องทำคำสั่งค้ำยัน อนุสัญญาดังกล่าวกำหนดให้ต้องทำคำสั่งค้ำยันทั้งตัวในประเทศและตัวนอกประเทศหากตัวนั้นขาดความเชื่อถือ ซึ่งเท่ากับเป็นการ

ที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำค้ำค้ำได้ จะต้องนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองอีกครั้งหนึ่ง เช่นนี้
 จำเป็นหรือไม่ที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติตามกฎเสนาบดีทั้ง ๆ ที่กฎหมายมิได้กำหนดไว้เช่นนั้น

7. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้แบบพิมพ์ตามที่กำหนดในกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม
 การใช้ถ้อยคำอื่น ๆ ที่ทำให้อ่านแล้วเข้าใจ แต่เป็นถ้อยคำที่ต่างไปจากแบบพิมพ์ที่
 กำหนดไว้ในกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมซึ่งอ่านแล้วเข้าใจยาก สามารถกระทำได้หรือไม่
 หรือจำเป็นที่จะต้องใช้แบบพิมพ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ การที่ไม่ใช้แบบพิมพ์ที่กำหนดไว้จะถือว่า
 ไม่ได้ทำคำค้ำค้ำให้ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่

ข้อเสนอแนะ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า โดยเหตุที่สัญญาตัวเงินมีสัญญาหลายฝ่ายเข้ามา
 เกี่ยวข้อง มิใช่มีสัญญาเพียงสองฝ่ายดังเช่นสัญญาทั่ว ๆ ไป กฎหมายจึงต้องกำหนดให้ผู้ทรง
 ต้องทำคำค้ำค้ำเมื่อตัวเงินขาดความเชื่อถือ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่า ผู้ทรงได้นำตัวยื่น
 ให้รับรองหรือให้ใช้เงินแล้ว แต่ได้รับการปฏิเสธ การทำคำค้ำค้ำจึงยังคงมีความสำคัญต่อ
 หลักกฎหมายตัวเงิน แต่จากการที่กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำ
 คำค้ำค้ำ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า เป็นหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ทรงและไม่สอดคล้อง
 กับสภาพของตัวเงินที่ต้องการความคล่องตัว ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนวทางการแก้ไขปัญห
 ทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้สามารถใช้ตัวเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวก
 สะดวกแก่การค้าเงินธุรกิจต่อไป โดยจะพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจุบันมีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยตั๋วแลกเงินและสัญญาใช้เงิน คือ
 Convention on International Bills of Exchange and Promissory Notes
 1988 ซึ่งประเทศไทยยังมิได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาดังกล่าวแต่ประการใด ซึ่งการที่จะเข้า
 ร่วมลงนามในอนุสัญญาหรือไม่นั้น ควรจะต้องพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียตามอนุสัญญาก่อน เช่น

- ประเภทของตัวที่ต้องทำคำค้ำค้ำ อนุสัญญาฉบับดังกล่าวกำหนดให้ต้องทำ
 คำค้ำค้ำทั้งตัวในประเทศและตัวนอกประเทศหากตัวนั้นขาดความเชื่อถือ ซึ่งเท่ากับเป็นการ
 ก่อภาระให้แก่ผู้ทรงมากกว่ากฎหมายไทยเสียอีก

- ผู้มีหน้าที่ทำคำคัดค้าน ในอนุสัญญามิได้ระบุให้ใคร เป็นผู้มีหน้าที่ทำคำคัดค้าน ก็จะทำให้ผู้ทรงเกิดความสับสนว่า ใคร เป็นผู้มีหน้าที่ทำคำคัดค้าน หรือผู้ทรงก็สามารถทำคำคัดค้านได้เอง แต่ในเรื่องนี้ กฎหมายไทยระบุไว้ชัดเจนแล้ว

- ส่วนกำหนดเวลาทำคำคัดค้านนั้น อนุสัญญากำหนดไว้เป็นประโยชน์มากกว่า กฎหมายไทย คือให้ทำคำคัดค้านได้ภายในกำหนด 4 วันนับจากวันที่ตัวเงินขาดความเชื่อถือ

หากเห็นว่าสมควรร่วมลงนามในอนุสัญญาดังกล่าว ก็จะต้องมีการแก้กฎหมายภายในให้อนุวรรตตามอนุสัญญา

แม้การร่วมลงนามในอนุสัญญาจะเป็นการประสานระบบกฎหมายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน แต่เมื่อได้พิจารณาข้อดีข้อเสียของอนุสัญญาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยแล้ว ผู้เขียนก็ยังคงมีความเห็นว่า หลักเกณฑ์เรื่องการทำคำคัดค้านในอนุสัญญาดังกล่าวยังไม่สามารถบรรเทาภาระของผู้ทรงตัวเงินไปได้ การร่วมลงนามในอนุสัญญาดังกล่าวจึงไม่ใช่วิถีทางที่จะแก้ปัญหาวินเรื่องการทำคำคัดค้านให้แก่ผู้ทรงแต่อย่างใด

2. แม้การทำคำคัดค้านจะมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหลักฐานยืนยันว่า ผู้ทรงได้ยื่นตัวให้ผู้จ่ายรับรอง หรือให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองใช้เงินแล้ว แต่ได้รับการปฏิเสธก็ตาม แต่ผู้ทรงก็ได้ทำหน้าที่สำคัญของเขาคือ ได้ยื่นตัวให้รับรองหรือให้ใช้เงินแล้ว การที่เขาไม่ทำคำคัดค้านก็ไม่น่าจะถึงกับทำให้ผู้ทรงต้องสิ้นสิทธิไล่เบี้ยต่อคู่สัญญาฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นบทลงโทษผู้ทรงที่รุนแรงเกินไป อีกทั้งหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำคำคัดค้านก็เป็นหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ทรง และยังเป็นการไม่เอื้อประโยชน์ต่อสภาพของตัวเงินอีกด้วย ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4 ดังนั้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 21 และกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมฉบับที่ 67 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471 ในประเด็นดังต่อไปนี้

(1) กำหนดให้ต้องทำคำคัดค้านเฉพาะในกรณีจำเป็น เช่น กำหนดให้ต้องทำคำคัดค้านเฉพาะตัวเงินที่ออกมาจากต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งในกรณีของตัวสัญญาใช้เงินและ

เข็คนั้น กฎหมายก็ได้กำหนดให้เฉพาะตัวสัญญาใช้เงินและเช็คที่ออกมาจากต่างประเทศเท่านั้น ที่ต้องทำคำค้ำค้ำ ผู้เขียนจึงเห็นว่า ในกรณีของตัวแลกเงิน กฎหมายก็ควรบัญญัติหลักการให้สอดคล้องกับตัวสัญญาใช้เงินและเช็คด้วย กล่าวคือบัญญัติให้เฉพาะตัวแลกเงินที่ออกมาจากต่างประเทศเท่านั้นที่ต้องทำคำค้ำค้ำ ดังนั้น เมื่อตัวแลกเงินในประเทศไม่ต้องทำคำค้ำค้ำ ก็จะไม่ก่อให้เกิดความสับสนแก่ผู้ทรงที่ครอบครองตัวเงินชนิดดังกล่าวในอันที่จะไม่ต้องทำคำค้ำค้ำ เมื่อตัวขาดความเชื่อถือ

ในเรื่องนี้ หากจะพิจารณาตามกฎหมายของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาแล้ว จะเห็นว่า กฎหมายก็ได้กำหนดให้เฉพาะตัวนอกประเทศเท่านั้นที่ต้องทำคำค้ำค้ำ ส่วนตัวเงินในประเทศไม่ต้องทำคำค้ำค้ำ แต่กฎหมายของทั้งสองประเทศก็มีมาตรการอื่นที่จะทำให้บุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามตัวทราบว่าตัวขาดความเชื่อถือ โดยการกำหนดให้ต้องทำคำบอกกล่าวแจ้งให้บุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามตัวทราบ และหากบุคคลใดไม่ได้รับคำบอกกล่าว บุคคลนั้นก็หลุดพ้นจากความรับผิด ซึ่งต่างกับกฎหมายไทยมาตรา 963 ที่วางหลักว่า หากมิได้มีการทำคำบอกกล่าว ก็ไม่ทำให้สิ้นสิทธิไล่เบี้ย เพียงแต่ผู้ที่มีได้ทำคำบอกกล่าวจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากการประมาทเลินเล่อที่ไม่ได้ให้คำบอกกล่าวนั้น

แม้กฎหมายในเรื่องการบอกกล่าวตามกฎหมายไทยจะต่างกับกฎหมายของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาก็ตาม ผู้เขียนก็ยังคงมีความเห็นว่าควรจะกำหนดให้ต้องทำคำค้ำค้ำเฉพาะตัวเงินที่ออกมาจากต่างประเทศเท่านั้น ทั้งนี้เพราะ แม้ว่าจะทำการแก้ไขกฎหมายในประเด็นดังกล่าวแล้ว ก็ไม่ใช่ว่าบุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามตัวจะไม่ทราบว่าตัวขาดความเชื่อถือ แต่บุคคลดังกล่าวก็ยังคงทราบว่าตัวขาดความเชื่อถือได้โดยกลไกของกฎหมายที่กำหนดให้ต้องส่งคำบอกกล่าวให้บุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามตัวทราบถึงการขาดความเชื่อถือนั้น และหากไม่มีการส่งคำบอกกล่าวให้ทราบ กฎหมายก็ได้กำหนดบทลงโทษไว้แล้วในมาตรา 963 จึงเห็นว่าบทบัญญัติในเรื่องการบอกกล่าวก็สามารถคุ้มครองบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบตามตัวได้อยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดหน้าที่ในการทำคำค้ำค้ำตัวเงินในประเทศขึ้นมาเพื่อให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน เป็นการก่อภาระหน้าที่ให้ผู้ทรง และยังเป็นการขัดต่อการใช้ตัวเงินที่ต้องการความคล่องตัวอีกด้วย

(2) ตามกฎหมายไทยแบ่งประเภทของตัวเงินที่ต้องทำคำค้ำค้ำโดยใช้ลักษณะของตัวเงินในประเทศและตัวเงินที่ออกมาจากต่างประเทศเป็นเกณฑ์ แต่กฎหมายกลับมิได้ให้นิยามของตัวทั้งสองประเภทดังกล่าวแต่ประการใด จึงเห็นสมควรที่จะต้องมีการกำหนดนิยาม

ของ "ตั๋วเงินในประเทศ" และ "ตั๋วเงินที่ออกมาจากต่างประเทศ" โดยอาจเทียบเคียงจาก มาตรา 4 แห่ง Bills of Exchange Act 1882 ของประเทศอังกฤษ ดังนี้

"ตั๋วเงินในประเทศ" หมายความว่า

- ตั๋วที่ออกหรือปรากฏตามเนื้อความว่าได้ออก และพึงใช้เงินกันใน ราชอาณาจักร หรือ
- ตั๋วที่ออกหรือปรากฏตามเนื้อความว่าได้ออกในราชอาณาจักร และสั่ง ให้นำบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เป็นผู้ใช้เงิน

"ตั๋วเงินที่ออกมาจากต่างประเทศ" หมายความว่า

- ตั๋วที่ออกโดยบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือ
- ตั๋วที่ออกโดยบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร แต่บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่นอก ราชอาณาจักรสั่งให้ใช้เงินนอกราชอาณาจักร

(3) ผู้เขียนมีความเห็นว่า กำหนดเวลาการทำคำตัดค้ำนที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้นเป็นกำหนดเวลาที่สั้นไป สมควรปรับปรุงแก้ไขเป็นดังนี้

(1) ขยายกำหนดเวลาการทำคำตัดค้ำนออกไปอีก เพื่อให้ผู้ทรงมีเวลา ที่จะทำคำตัดค้ำนได้ทันตามที่กฎหมายกำหนด โดยอย่างน้อยอาจขยายออกไปเช่นเดียวกับ Convention on International Bills of Exchange and International Promissory Notes, 1988 เช่น กำหนดให้ทำคำตัดค้ำนภายใน 4 วันนับแต่วันที่ด้วขาด ความเชื่อถือ

(2) กำหนดให้มีการทำบันทึกซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งก่อนทำคำตัดค้ำนแต่จะ ไม่ยุ่งยากเท่าการทำคำตัดค้ำน ซึ่งวัตถุประสงค์ของการทำบันทึกก็เพื่อจะขยายเวลาการทำคำ ตัดค้ำนออกไป โดยอาจเทียบเคียงกับกฎหมายของประเทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ เมื่อผู้ทรงได้ยื่นตั๋วให้รับรองหรือให้ใช้เงิน แต่ถูกบอกปิด ก็ให้ผู้ที่ทำหน้าที่ทำคำตัดค้ำนทำบันทึก ลงบนตั๋วเงินหรือใบประจำต่อ และกำหนดว่าเมื่อได้จัดทำบันทึกเพื่อการตัดค้ำนแล้ว ก็ให้ขยาย เวลาการทำคำตัดค้ำนออกไป

(4) เมื่อกฎหมายมิได้กำหนดสถานที่ที่ผู้ทรงต้องทำคำคัดค้านว่าเป็นสถานที่ใด ก็ย่อมหมายความว่า ผู้ทรงจะทำคำคัดค้าน ณ สถานที่ใดก็ได้ตามแต่ผู้ทรงจะสะดวก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกลับเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือ นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอในเขตท้องที่ที่ผู้ทรงยื่นคำร้องขอให้ทำคำคัดค้านนั้นมักปฏิเสธไม่รับคำร้อง โดยให้ผู้ทรงไปยื่นคำร้องต่อนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอในเขตท้องที่ที่ตัวขาดความเชื่อถือแทน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ผู้ทรงก็คงไม่มีอำนาจอะไรที่จะไปบังคับเจ้าหน้าที่ดังกล่าวให้รับคำร้องของตน เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรแก้ไขมาตรา 961 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ/หรือกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมให้ชัดเจนว่าให้นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอในเขตท้องที่ที่ผู้ทรงยื่นคำร้องขอให้ทำคำคัดค้านนั้นต้องมีหน้าที่ทำคำคัดค้านให้แก่ผู้ยื่นคำร้องไม่ว่ากรณีใด ๆ

(5) ผู้เขียนเห็นว่า การที่กฎหมายกำหนดให้มีบุคคลเพียงสองประเภทที่สามารถทำคำคัดค้านได้ คือนายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ และทนายความที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำคัดค้านได้นั้นน้อยเกินไป ดังเหตุผลที่ได้กล่าวแล้วในบทที่ 4 หัวข้อ 4.2.5 จึงเห็นสมควรจะแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มผู้มีหน้าที่ทำคำคัดค้าน คือให้ทนายความทั่วไปที่ได้รับใบอนุญาตจากสภาทนายความมีอำนาจทำคำคัดค้านได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นทนายความที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ทำคำคัดค้านได้เท่านั้น ทั้งนี้ เพราะทนายความที่ได้รับใบอนุญาตจากสภาทนายความก็เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษานิติศาสตร์ และมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย เช่นเดียวกับทนายความที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ให้ทำคำคัดค้าน

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเห็นว่า สมควรกำหนดให้ผู้ทรงเป็นผู้มีอำนาจทำคำคัดค้านได้เอง โดยเสนอพยานหลักฐานประกอบการที่ตัวขาดความเชื่อถือ เพราะการที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีหน้าที่ทำคำคัดค้านนั้นเป็นเพียงแบบพิธีเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วพยานหลักฐานต่าง ๆ ก็ได้มาจากตัวผู้ทรงทั้งสิ้น และหากจะเปรียบเทียบกับกรให้คำบอกกล่าวบังคับจำนองตามมาตรา 728 แล้ว ผู้รับจำนองสามารถบอกกล่าวบังคับจำนองไปยังลูกหนี้ได้โดยตรง โดยไม่ต้องทำขั้นตอนให้ยุ่งยากดังเช่นการทำคำคัดค้าน ทั้ง ๆ ที่การบอกกล่าวบังคับจำนองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากกว่าการทำคำคัดค้านเสียอีก

(6) ในกรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมายแตกต่างกับข้อกำหนดในกฎเสนาบดี

กระทรวงยุติธรรม เช่น กฎหมายมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอ หรือผู้ทำการแทน นายอำเภอ หรือทนายความที่ได้รับอนุญาต จะต้องยื่นตัวเงินที่ขาดความเชื่อถือให้ผู้จ่ายหรือ ผู้รับรองที่ได้ปฏิเสธการรับรองหรือใช้เงินแล้ว ทว่าการรับรองหรือใช้เงินอีกครั้งหนึ่ง แต่กฎ เสนาบศีกลับกำหนดแตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย โดยกำหนดให้นายอำเภอ หรือผู้ทำ การแทนนายอำเภอ หรือทนายความที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำคัดค้านได้ จะต้องนำตัวไปยื่นให้ ผู้จ่ายหรือผู้รับรองอีกครั้งหนึ่ง เช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่านายอำเภอ หรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ หรือทนายความที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำคัดค้าน ไม่ผูกพันที่จะต้องทำตามกฎเสนาบศีกในประเด็น ดังกล่าว ทั้งนี้เพราะ มาตรา 961 กำหนดให้เสนาบศีกกระทรวงยุติธรรม (รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม) มีอำนาจออกกฎข้อบังคับ "เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายนี้" ฉะนั้น การที่แบบพิมพ์ในกฎเสนาบศีกกำหนดเงื่อนไขให้นายอำเภอ หรือ ผู้ทำการแทนนายอำเภอ หรือทนายความที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำคัดค้าน จะต้องปฏิบัติมากกว่าที่ กฎหมายกำหนดไว้นั้น ย่อมกระทำมิได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติ ผู้เขียนจึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขแบบพิมพ์คำคัดค้านทั้งสามแบบ คือ แบบ 2 ก. , แบบ 2 ข. และแบบ 2 ค. ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ ตัดข้อความที่แสดงว่า นายอำเภอ หรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ หรือทนายความที่ได้รับอนุญาตให้ทำคำคัดค้านได้ จะ ต้องนำตัวไปยื่นให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองอีกครั้งหนึ่ง

(7) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ทำคำคัดค้านไม่ใช่แบบพิมพ์ตามที่กำหนดไว้ใน กฎเสนาบศีกกระทรวงยุติธรรม แต่จะใช้ถ้อยคำอื่น ๆ ที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยคงใจความ สำคัญตามที่กำหนดไว้ในกฎเสนาบศีกกระทรวงยุติธรรม จะสามารถกระทำได้หรือไม่ ผู้เขียน มีความเห็นว่า สามารถกระทำได้ ความสำคัญของการทำคำคัดค้านไม่น่าอยู่ที่การใช้แบบฟอร์ม มากไปกว่าการที่มีข้อความครบถ้วนตามความประสงค์ของกฎหมาย แต่เพื่อให้เกิดความมั่นใจ แก่ผู้ทรงตัวเงินว่าแม้จะไม่ใช้แบบพิมพ์ดังกล่าวแต่ก็เป็นกรปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมาย ก็อาจ ทำการแก้ไขเพิ่มเติมว่า แบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนั้น เป็นเพียงตัวอย่าง หรือแนวทางในการถือปฏิบัติเท่านั้น ไม่ผูกพันเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ทำคำคัดค้านว่าจะต้องใช้แบบ พิมพ์ดังกล่าว อาจทำการเขียนแบบของคำคัดค้านใหม่ก็ได้ โดยให้มีใจความครบถ้วนตามแบบ ที่กฎหมายกำหนดไว้ก็พอ

- (8) เพิ่มบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกรณีที่ไม่ต้องทำคำคัดค้าน เช่น
- (1) เมื่อผู้ส่งจ่ายและผู้จ่ายหรือผู้รับรองเป็นบุคคลคนเดียวกัน
 - (2) เมื่อผู้จ่ายเป็นบุคคลสมมติ หรือไม่มีความสามารถในการทำสัญญา
 - (3) เมื่อผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังเป็นบุคคลที่น่าไว้วางใจให้ใช้เงิน
 - (4) เมื่อผู้ส่งจ่ายออกคำสั่งห้ามจ่ายเงิน
 - (5) เมื่อผู้สลักหลังรู้ในขณะทำสัญญาว่า ผู้จ่ายเป็นบุคคลสมมติ หรือไม่มี
ความสามารถในการทำสัญญา
 - (6) เมื่อผู้จ่ายหรือผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินที่เป็นบริษัท ห้างหุ้นส่วน
สมาคม องค์กรได้เลิกกิจการ

ดังที่ผู้เขียนได้มีข้อสังเกตในเบื้องต้นว่า หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ
ทำคำคัดค้านเมื่อตั๋วเงินขาดความเชื่อถือ เป็นหลักเกณฑ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกต่อผู้ทรง
ตั๋วเงินและต่อการดำเนินธุรกิจที่ต้องใช้ตั๋วเงินที่ต้องการความคล่องตัวนั้น อย่างไรก็ตาม การ
ที่กฎหมายต้องกำหนดให้ต้องทำคำคัดค้าน ก็เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่า ผู้ทรงตั๋วเงินได้ยื่น
ตั๋วให้ผู้จ่ายหรือผู้รับรองทำการรับรองหรือใช้เงินแล้ว แต่ได้รับการปฏิเสธ ดังนั้น การทำ
คำคัดค้านจึงยังคงมีความสำคัญและจำเป็นต่อกฎหมายตั๋วเงิน ผู้เขียนจึงเห็นสมควรที่จะยังคง
กำหนดให้ผู้ทรงตั๋วเงินต้องทำคำคัดค้านเมื่อตั๋วขาดความเชื่อถืออยู่ แต่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข
หลักเกณฑ์ดังที่เสนอแนะข้างต้น เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ทรงตั๋วเงินและเพื่อให้เกิดความ
เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อเป็นการสนับสนุน
ให้มีการใช้ตั๋วเงินอย่างแพร่หลายต่อไป